

Hoe zzp'er zich verhoudt tot werknemer: minder pensioen maar meer vermogen

Een onderzoek naar de opbouw van de
pensioenvoorziening van zzp'ers in Nederland

Hoe zzp'er zich verhoudt tot werknemer: minder pensioen maar meer vermogen

Een onderzoek naar de opbouw van de pensioenvoorziening van zzp'ers in Nederland

Zzp'ers hebben gemiddeld minder werkgeverspensioen opgebouwd dan werknemers (pensioen 2^e pijler). Tegelijkertijd hebben zzp'ers gemiddeld flink meer vermogen opgebouwd dan werknemers.

Dit resulteert in een tweezijdig beeld: als men het vermogen niet meetelt voor de oudedagvoorziening dan staan werknemers er beter voor dan zzp'ers. Dit beeld kantelt als het vermogen wordt opgeteld bij het gespaarde pensioen: dan staan zzp'ers er gemiddeld beter voor. Hierbij gaan we ervan uit dat zzp'ers en werknemers gemiddeld een gelijke AOW-uitkering (pensioen 1^e pijler) ontvangen tijdens hun pensioen.

Voor gemiddelde werknemers vlak voor de pensioenleeftijd geldt dat zij tijdens hun pensioen op een inkomen van 62% (excl. vermogen) / 80% (incl. vermogen) van hun laatst verdiende maandinkomen kunnen rekenen. Een gemiddelde zzp'er van vlak voor de pensioenleeftijd is op koers om

tijdens zijn pensioen maandelijks te kunnen leven van 51% (excl. vermogen) / 95% (incl. vermogen) van zijn of haar laatstverdiende maandinkomen.

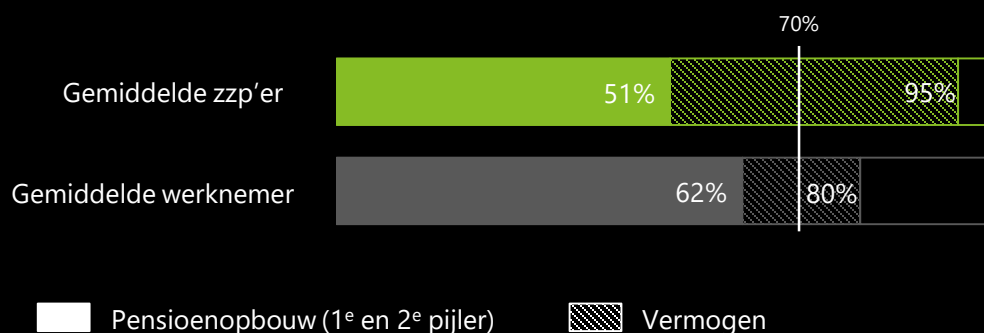
Als vuistregel wordt in dit onderzoek aangehouden dat men kan spreken van een goede oudedagvoorziening als tijdens het pensioen maandelijks kan worden geleefd van minimaal 70% van het laatst ontvangen maandsalaris. Lees hierover meer op pagina 3 van dit rapport.

De zzp'er bestaat niet

Dit onderzoek toont ook aan dat de groep zzp'ers zo diffuus is dat het eigenlijk geen hout snijdt om te spreken van 'een gemiddelde zzp'er'. Het beeld verschilt dusdanig per sector dat in dit onderzoek ook een uitsplitsing is gemaakt op sectorniveau.

Gemiddelde zzp'er kan rekenen op een hoger maandelijks pensioen dan werknemer

Als percentage van het laatst verdiende maandinkomen

NB: De totalen kunnen in dit rapport afwijkingen vertonen door afronding.

Achtergrond en onderzoeksvraag

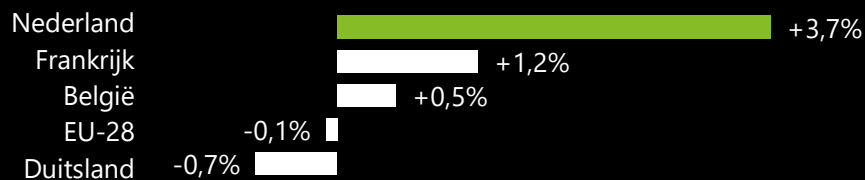
Uit het [dossier zzp](#) van het CBS blijkt dat steeds meer Nederlanders zzp'er worden. Nergens in Europa groeit het aandeel zzp'ers sneller dan in Nederland. Tegelijkertijd blijkt dat een steeds kleiner deel van de zzp'ers geld opzij zet voor

hun pensioen: 90% betaalt geen lijfrentepremies. Wanneer zzp'ers gevraagd wordt waarom ze geen pensioenvoorziening hebben geeft 54% aan het niet te kunnen betalen.

Steeds meer Nederlanders worden zzp'er

Nergens in Europa wint de zzp'er sneller terrein dan in NL

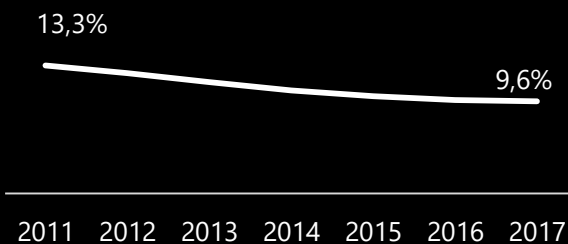
Verandering aandeel zzp'ers tussen 2008 en 2018 in de EU

Steeds kleiner deel van zzp'ers spaart voor hun pensioen

Nog geen 10% betaalt lijfrentepremies

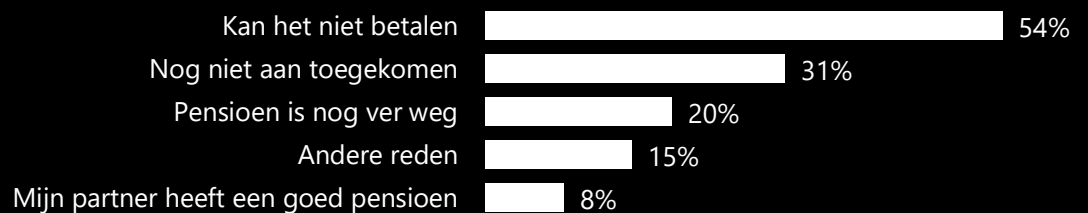
Percentage zzp'ers dat lijfrentepremies betaalt

Zzp'ers zeggen: we kunnen het niet betalen

Slechts 8% zegt terug te kunnen vallen op partner

Redenen voor zzp'ers om geen pensioenvoorziening te hebben (2019)

Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-zzp/hoofdcategorieen/vraag-en-antwoord>

Relevantie van dit onderzoek

Bovenstaande inzichten hebben geleid tot de hoofdvraag van dit onderzoek:

Nu blijkt dat zzp'ers nauwelijks sparen voor hun pensioen (op fiscaal gefaciliteerde wijze), hebben ze dan andere middelen om aan te wenden tijdens hun pensioen?

Denk aan: eerdere pensioenrechten, vermogen, of een partner die wel voor het pensioen heeft gespaard en waarop de zzp'er kan terugvallen.

Met andere woorden: compenseren zzp'ers het verminderde pensioensparen en kunnen zij op andere wijze voorzien in hun oude dag?

Compenseren zzp'ers het verminderde pensioensparen en kunnen zij op andere wijze voorzien in hun oude dag?

Onderzoeksvragen

Om aan de hoofdvraag te beantwoorden (compenseren zzp'ers het verminderde pensioensparen en kunnen zij op andere wijze voorzien in hun oude dag?) is dit onderzoek primair ingedeeld in drie onderzoeksvragen.

Hebben zzp'ers...

Eerdere pensioenaanspraken opgedaan bij eerdere arbeidsrelatie(s) bij werkgever(s)?

Privé- of bedrijfsvermogen?

Een partner met pensioen door (eerdere) arbeidsrelatie(s) bij werkgever(s)?

Een unieke data-analyse

Dit grootschalige onderzoek is uitgevoerd op basis van een unieke combinatie van datasets. Met de gebruikte CBS-microdata kan (geanonimiseerd) op persoonsniveau worden geanalyseerd hoe zzp'ers ervoor staan voor wat betreft hun oudedagvoorziening. Voor de data-analyse zijn datasets gekoppeld die inzicht bieden in pensioenaanspraken, inkomen en premies, banen en lonen, persoonskenmerken en vermogen.

Vuistregel voor een goede oude dag

Voor het vaststellen van een 'goede' oudedagvoorziening bestaat een aantal vuistregels. Zo werd jarenlang de vuistregel gehanteerd dat men kan spreken van een goede oudedagvoorziening als tijdens het pensioen maandelijks kan worden geleefd van minimaal 70% van het laatst ontvangen maandsalaris. Dit onderzoek gaat daar vanuit: als streefpercentage voor een goede oudedagvoorziening hanteren we dat tijdens het pensioen maandelijks kan worden geleefd van in ieder geval 70% van het laatst ontvangen maandsalaris.

Fiscale voetnoot

Dit onderzoek houdt rekening met de mogelijkheid dat het opgebouwd vermogen kan worden ingezet als aanvulling op het gespaarde pensioen. De aard van de onderneming van zzp'ers en wat er met de onderneming gebeurt tijdens het pensioen is van invloed op de financiële ruimte die overblijft

voor het pensioen van de zzp'er. In dit onderzoek is geen rekening gehouden met de wijze waarop de onderneming van de zzp'ers wordt opgeheven of overgedragen en de fiscale aspecten hieromtrent. Er is gerekend met de aanname dat het vermogen gedurende de 15 jaar tussen het 67^e (pensioenleeftijd) en 82^e levensjaar (gemiddelde levensverwachting in Nederland) wordt ingezet als aanvulling op het pensioen. Het vermogen is dus eindig en na die 15 jaar opgebruikt.

State of the State

Deloitte voerde dit onderzoek uit in het kader van [State of the State](#): een actuele data-analyse van ons land op basis van open data. Het doel is beleidsmakers en organisaties van bruikbare inzichten te voorzien op het gebied van maatschappelijke kwesties als onderwijs, zorg, woningmarkt, arbeidsmarkt en (cyber)criminaliteit.

Resultaten: de hoofdvragen

Kunnen zzp'ers rekenen op eerdere pensioenaanspraken?

In beperkte mate. Het verschil tussen zzp'ers en werknemers wordt bovendien met elk leeftijdscohort groter.

Werknemers hebben gemiddeld meer dan tweeënhalve keer zo veel pensioen opgebouwd in de tweede pijler (het pensioen dat via een werkgever wordt opgebouwd).

We zien dat de gemiddelde zzp'er zo'n 2.700 euro per jaar ontvangt vanuit de tweede pijler na het bereiken van de pensioenleeftijd. Dit komt neer op zo'n 225 euro per maand.

Pensioenopbouw (2^e pijler)

Opgebouwd jaarlijks te ontvangen bruto werkgeverspensioen

Jaar: 2016

Pensioenopbouw per leeftijdscohort (2^e pijler)

Opgebouwd jaarlijks te ontvangen bruto werkgeverspensioen

Jaar: 2016

Kunnen zzp'ers aanspraak maken op meer vermogen?

Ja, zzp'ers hebben gemiddeld flink meer vermogen (de som van bezittingen en schuld) dan werknemers. Meer bezittingen en vergelijkbare schuld.

Het blijkt dat de gemiddelde zzp'er flink meer vermogen heeft dan de gemiddelde werknemer. De gemiddelde schulden liggen niet ver uiteen. Nu ligt in de lijn der verwachting dat zzp'ers meer ondernemingsvermogen

hebben dan werknemers. Wanneer we echter inzoomen op de bezittingen zien we dat het verschil in bezittingen niet alleen in ondernemingsvermogen zit, maar ook in de eigen woning en onroerend goed. In bijlage 3 is een vergelijking opgenomen tussen deze verschillende vormen van vermogen.

Vermogen

Bezittingen per huishouden

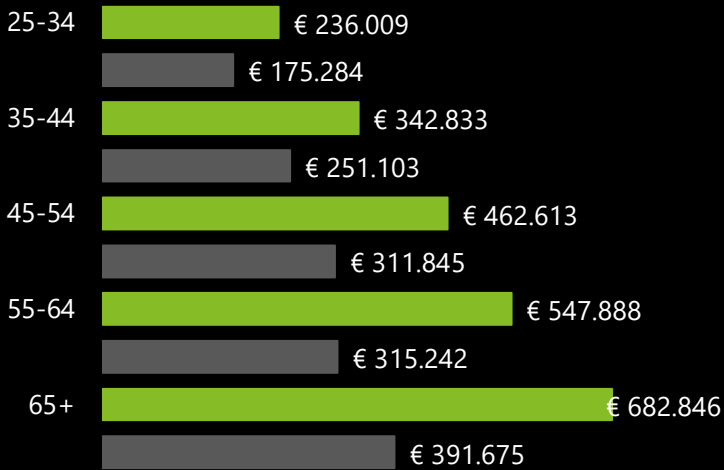
Jaar: 2016

Schulden per huishouden

Vermogen per leeftijdscohort

Bezittingen per huishouden

Jaar: 2016

Schulden per huishouden

Kunnen zzp'ers terugvallen op het pensioen van hun partner?

In mindere mate dan werknemers.

Kijkend naar het derde en laatste component van de onderzoeksvraag, de partner, zien we dat ook de opbouw in de tweede pijler van de partner van een zzp'er achterloopt op

dat van de partner van een werknemer. Uit [eerder onderzoek van het CBS](#) blijkt dat zzp'ers minder vaak een partner hebben met een vaste arbeidsrelatie.

Pensioenopbouw partner (2^e pijler)

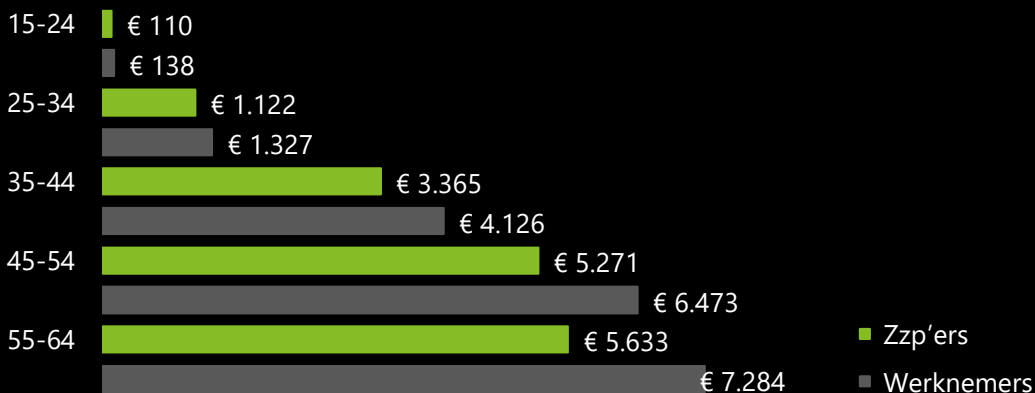
Jaarlijks door partner te ontvangen bruto werkgeverspensioen

Jaar: 2016

Pensioenopbouw partner per leeftijdscohort (2^e pijler)

Jaarlijks door partner te ontvangen bruto werkgeverspensioen

Jaar: 2016

Resultaten: de gemiddelde zzp'er en werknemer (55-64 jaar oud)

Hoe de aanstaande oudedagvoorzieningen van zzp'ers en werknemers zijn opgebouwd

Het overzicht op deze pagina toont hoe de gemiddelde zzp'er zich verhoudt tot de gemiddelde werknemer. Om een zo accuraat mogelijke schatting weer te geven van de uiteindelijke oudedagvoorziening, toont dit overzicht gegevens van het leeftijdscohort dat het dichtst tegen de pensioenleeftijd aanzit (55-64).

De (inkomensonafhankelijke) AOW levert relatief een grotere bijdrage aan de pensioenuitkering van de zzp'er. Dit komt doordat de gemiddelde zzp'er een lager verzamelinkomen heeft dan de gemiddelde werknemer. Ook hebben zzp'ers gemiddeld minder werkgeverspensioen opgebouwd. Wel hebben zzp'ers significant meer vermogen. Wanneer dit vermogen na het bereiken van de pensioenleeftijd (maandelijks) als pensioen wordt uitgekeerd, is dit verschil in vermogen groot genoeg om het verschil in pensioenopbouw te compenseren.

Het is goed mogelijk dat niet al het opgebouwde vermogen daadwerkelijk kan worden uitgekeerd als pensioen. Zo zit bij een deel van de zzp'ers het opgebouwde vermogen gedeeltelijk in de onderneming. En het inzetten van dit vermogen voor de oudedagvoorziening brengt fiscale gevolgen met zich mee. De gemiddelde zzp'er heeft echter dermate veel vermogen opgebouwd, dat zelfs wanneer slechts een deel van het vermogen als pensioen wordt uitgekeerd de vaak gehanteerde 70%-norm (van het laatst verdiende inkomen) behaald kan worden.

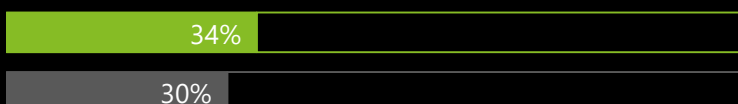
Gemiddeld bruto verzamelinkomen per maand

Leeftijdscohort: 55-64 • Jaar: 2016

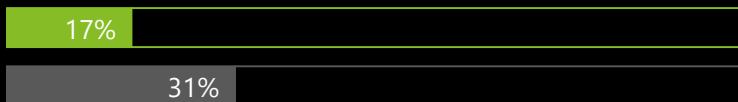
Opbouw 1^e pijler

Geschatte AOW in % van huidig inkomen

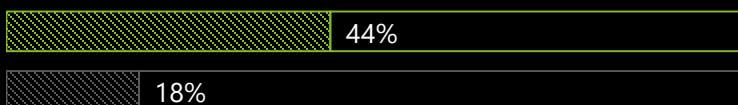
Opbouw 2^e pijler

Werkgeverspensioen in % van huidig inkomen

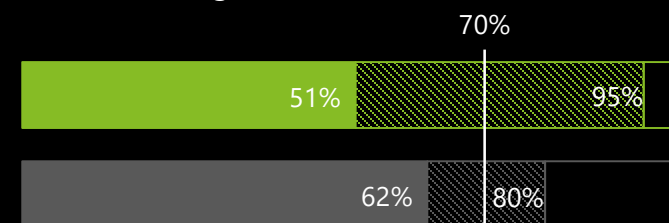
Leven van vermogen

In % van huidig inkomen

Oudedagvoorziening totaal

In % van huidig inkomen

■ Pensioenopbouw (1^e en 2^e pijler) ■ Vermogen

■ Zzp'ers
■ Werknemers

Leeftijdscohort: 55-64 • Jaar: 2016

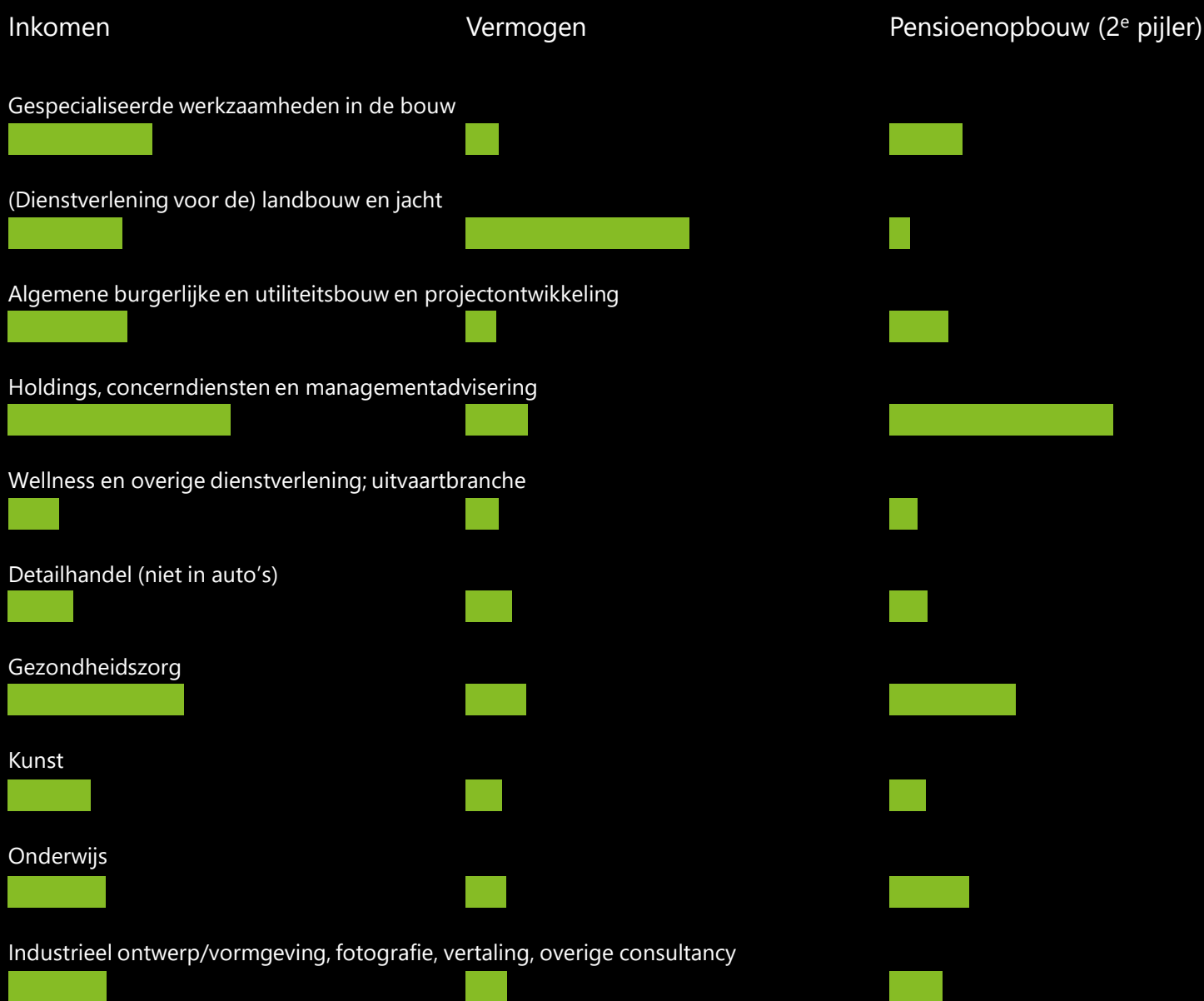
Resultaten: de verschillen tussen sectoren

'De zzp'er' bestaat niet

Naast de aangetoonde verschillen tussen zzp'ers en werknemers blijken ook grote verschillen te bestaan tussen zzp'ers onderling. Er zijn verschillen op het gebied van inkomen, vermogen en pensioenopbouw (tweede pijler). Om een beeld te geven is hieronder een aantal opvallende

bedrijfsgroepen uitgelicht. Voor de indeling van ondernemingen van zzp'ers wordt de Standaard Bedrijfsindeling (SBI-codes) voor ondernemingen van het CBS gehanteerd.

Verschillen in inkomen, vermogen en pensioenopbouw tussen opvallende groepen zzp'ers in SBI-codes

Jaar: 2016

*Geen financiële holdings, alleen conerndiensten binnen eigen concern

Resultaten: de verschillen tussen sectoren

Welke groepen kunnen in pensioenproblemen komen?

Als streefpercentage voor een goede oudedagvoorziening hanteert dit onderzoek dat tijdens het pensioen kan worden geleefd van ieder geval 70% van het laatst ontvangen maandsalaris.

Het behaalde percentage verschilt behoorlijk per sector*. Zie hieronder de SBI-codes (zzp'ers) of sectoren (werknemers) waarbij de te verwachten oudedagvoorziening minder is dan 70% van het laatste maandsalaris.

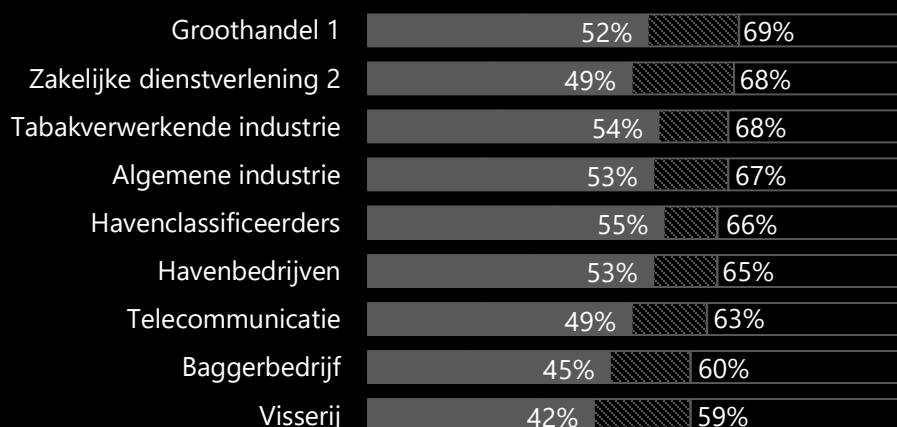
Te verwachten maandelijks pensioen van SBI-codes (zzp'ers) met in totaal minder dan 70% als percentage van het laatst ontvangen maandinkomen

Leeftijdscohort: 55-64 • Jaar: 2016

Pensioenopbouw (1^e en 2^e pijler)
 Vermogen

Te verwachten maandelijks pensioen van sectoren (werknemers) met in totaal minder dan 70% als percentage van het laatst ontvangen maandinkomen

Leeftijdscohort: 55-64 • Jaar: 2016

Pensioenopbouw (1^e en 2^e pijler)
 Vermogen

*In bijlage 1 en 2 is het volledige overzicht van de behaalde percentages per sector en SBI-code opgenomen.

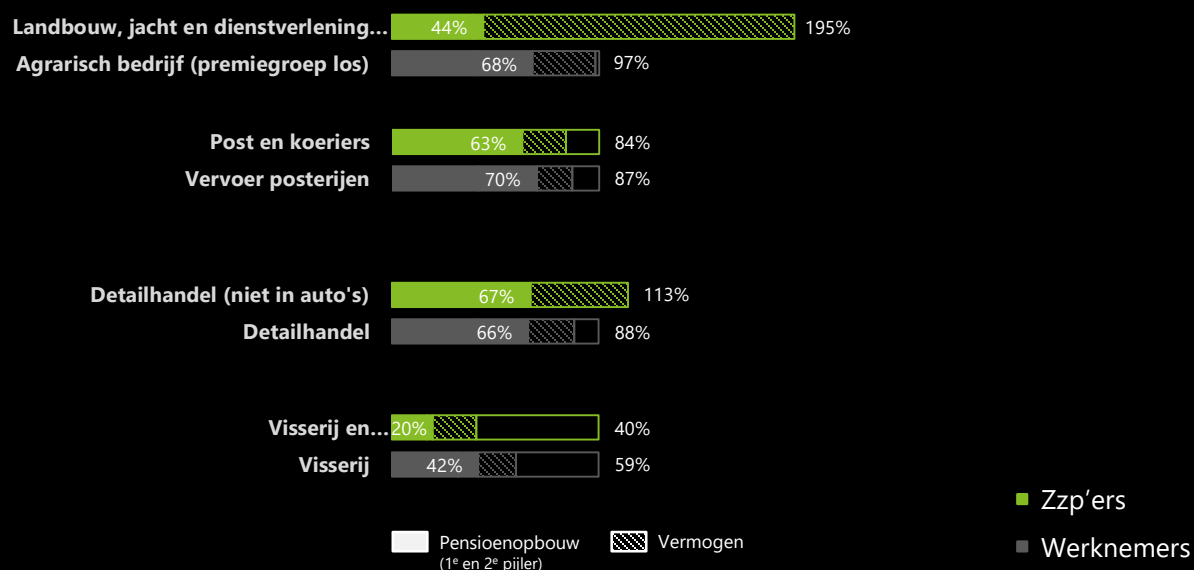
Resultaten: de verschillen tussen sectoren

Welke groepen kunnen in pensioenproblemen komen?

Het is niet mogelijk om SBI-codes (zzp'ers) en sectoren (werknemers) een-op-een met elkaar te vergelijken. Om toch een idee te krijgen van de verschillen tussen zzp'ers en werknemers is een aantal SBI-codes en sectoren naast elkaar gelegd die inhoudelijk in sterke mate met elkaar overeenkomen.

Te verwachten maandelijks pensioen

als percentage van het laatst ontvangen maandinkomen

Leeftijdscohort: 55-64 • Jaar: 2016

Contact

Onderzoekstrekkers

Arjan van Dijk
Director
Deloitte Financial Advisory
Benefits & Pension Advisory
Mobiel: +31622334907
Werk: +31882885870
E-mail: arjvandijk@deloitte.nl

Bertine van Hoorn
Senior manager
Deloitte Financial Advisory
Benefits & Pension Advisory
Mobiel: +31620789962
Werk: +31882881550
E-mail: bvanhoorn@deloitte.nl

Auteurs

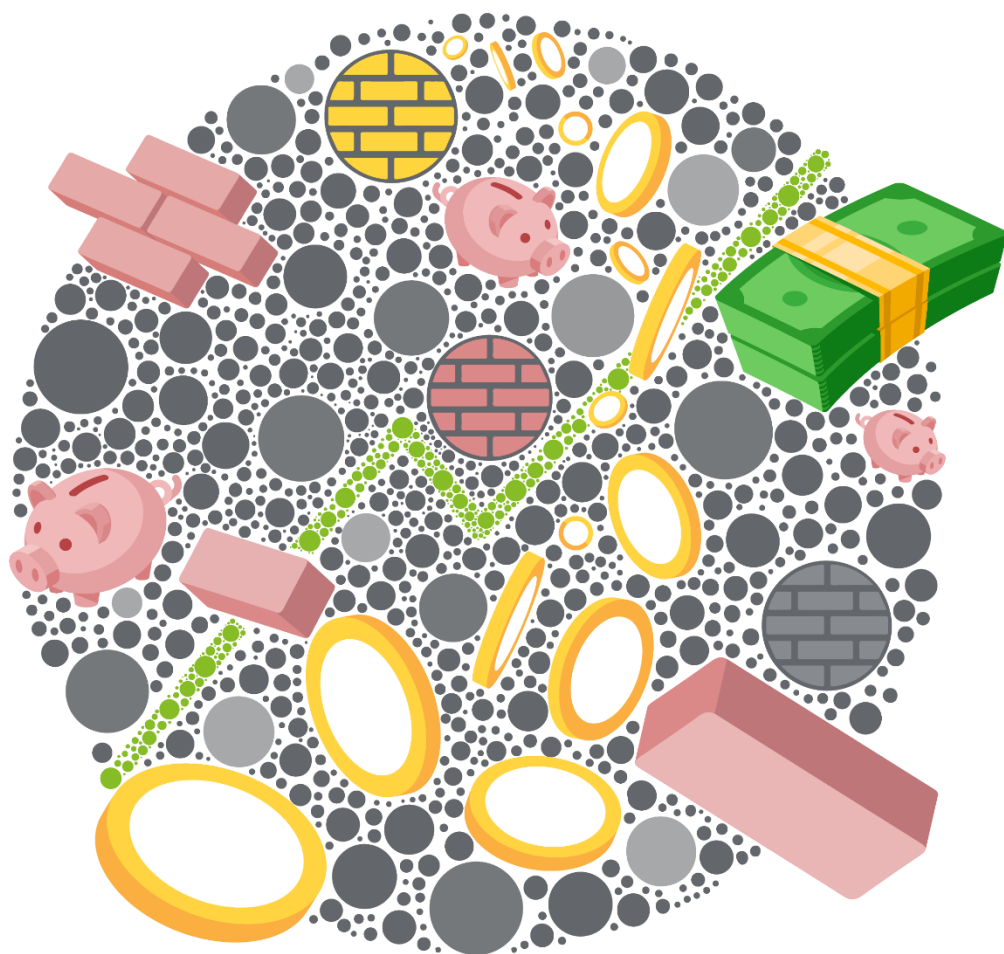
- Arjan van Dijk
- Bertine van Hoorn
- Justin Boon
- Maarten Snijders
- Abe Sweep
- Marloes de Raad
- Inge de Jong
- Kim Lijding
- Pouya Zarbanoui
- Danielle Schuitemaker

Programmamanager State of the State

Pouya Zarbanoui
Director
Deloitte Consulting
Analytics & Cognitive
Mobiel: +31612342866
Werk: +31882881768
E-mail: pzarbanoui@deloitte.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Zzp'ers per SBI-code

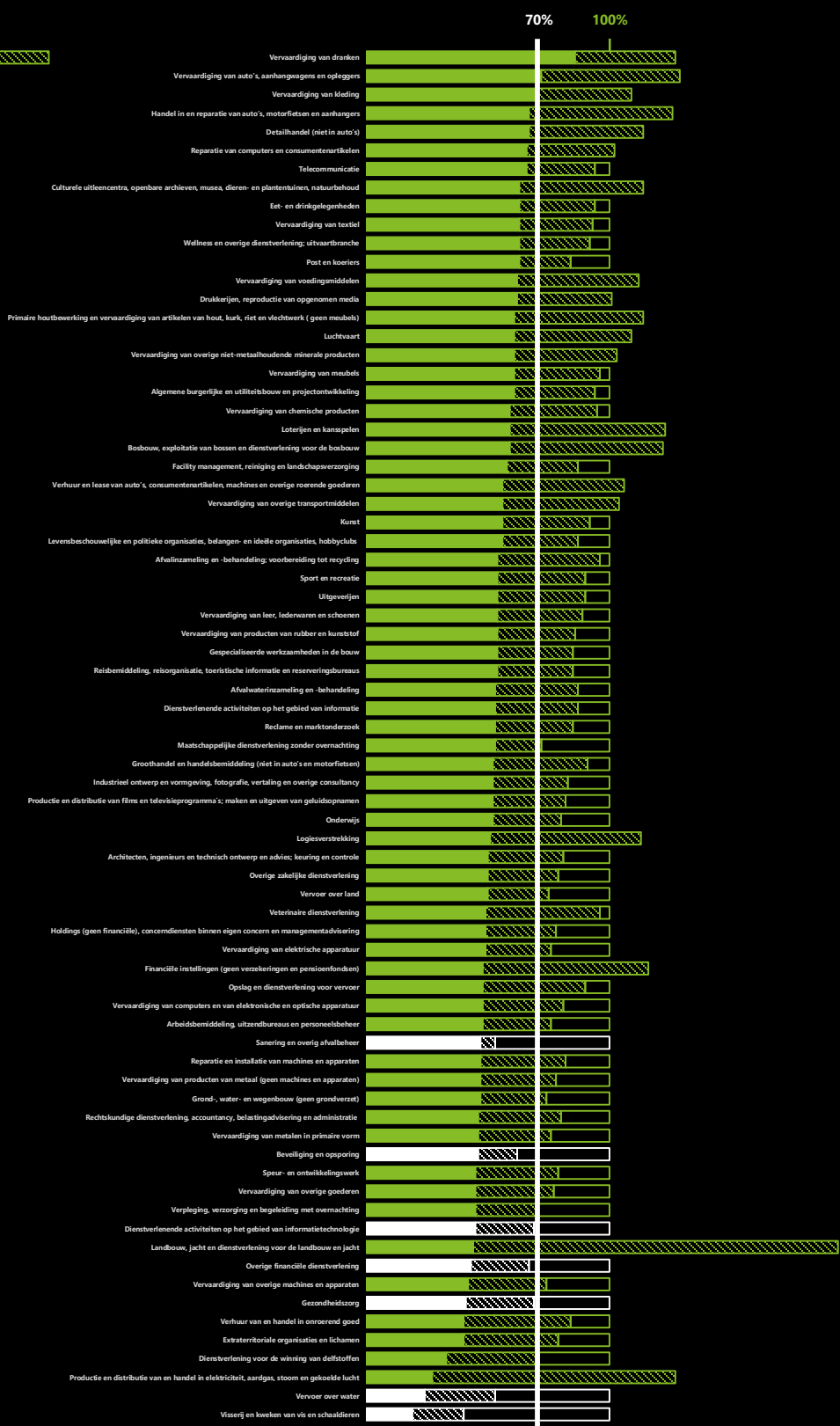
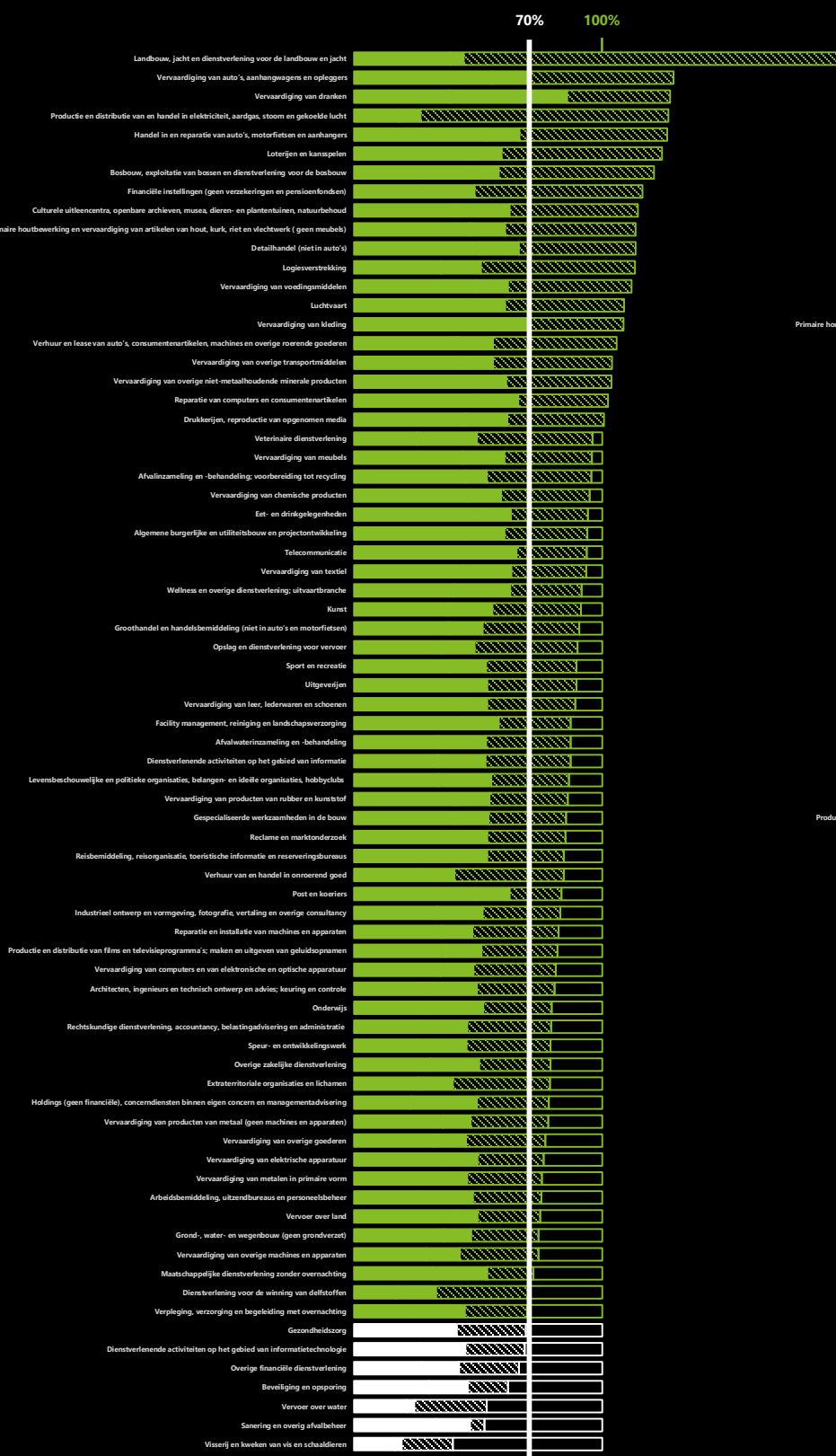
Welke groepen kunnen in pensioenproblemen komen?

In deze grafieken wordt per SBI-code (zzp'ers) het maandelijks te verwachten pensioen weergegeven, als percentage van het laatst ontvangen maandinkomen. De grafiek aan de linkerzijde is gesorteerd op de omvang van de totale oudedagvoorziening, inclusief vermogen. De grafiek aan de rechterzijde is gesorteerd op de omvang van de pensioenopbouw in de 1^e en 2^e pijler.

Als streefpercentage voor een goede oudedagvoorziening hanteren we dat tijdens het pensioen maandelijks kan worden geleefd van in ieder geval 70% van het laatst ontvangen maandinkomen. Dit streefpercentage, ook wel de 70%-norm genoemd, wordt weergegeven aan de hand van de witte verticale lijn.

SBI-codes waarbij de 70%-norm gemiddeld niet behaald wordt zijn uitgelicht aan de hand van een witte kleur. Deze SBI-codes zijn:

- Gezondheidszorg (69%)
- Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie (69%)
- Overige financiële dienstverlening (67%)
- Beveiliging en opsporing (62%)
- Vervoer over water (53%)
- Sanering en overig afvalbeheer (53%)
- Visserij en kweken van vis en schaaldieren (40%)

Bijlage 2: Werknemers per sector

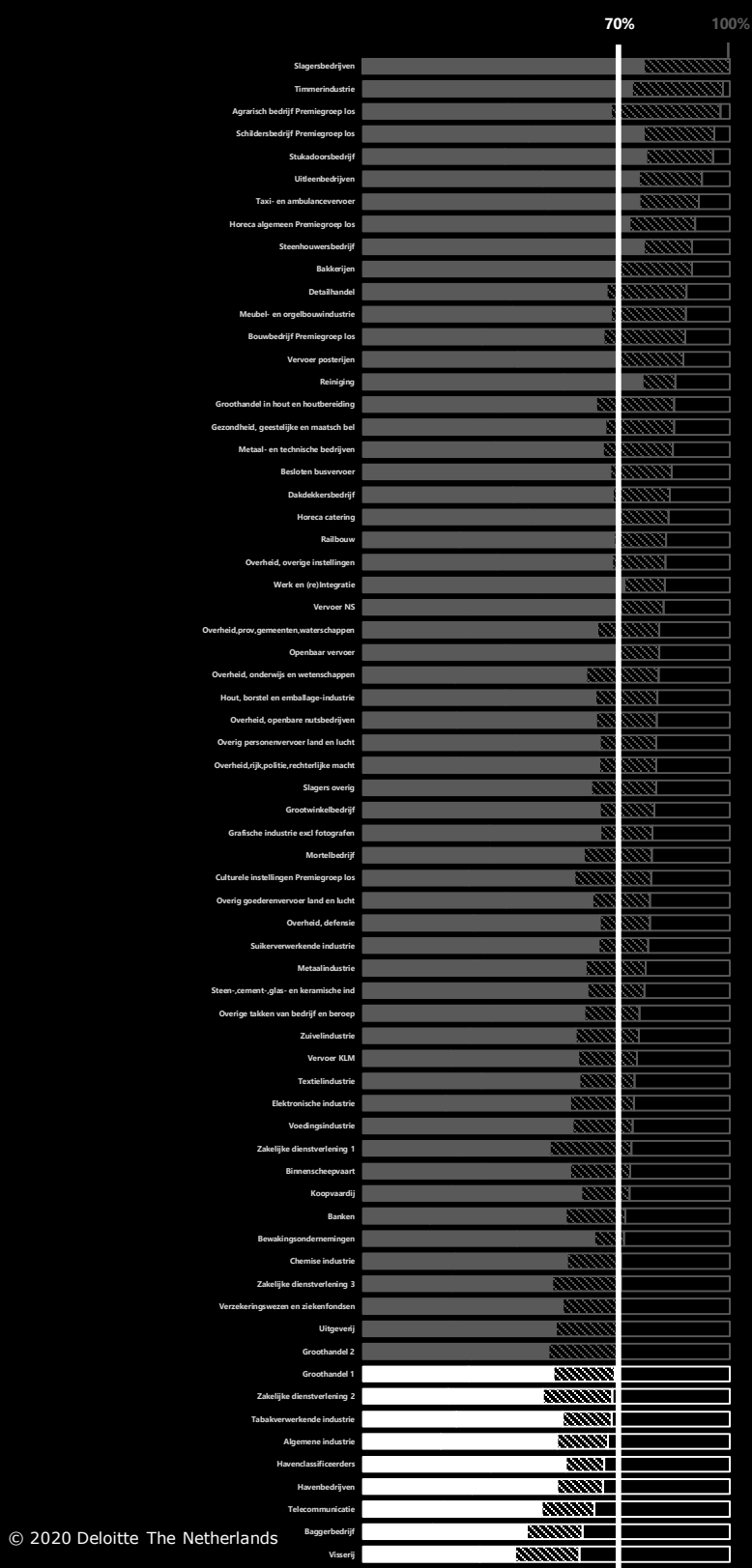
Welke groepen kunnen in pensioenproblemen komen?

In deze grafieken wordt per sectorcode (werknemers) het maandelijks te verwachten pensioen weergegeven, als percentage van het laatst ontvangen maandinkomen. De grafiek aan de linkerkant is gesorteerd op de omvang van de totale oudedagvoorziening, inclusief vermogen. De grafiek aan de rechterkant is gesorteerd op de omvang van de pensioenopbouw in de 1^e en 2^e pijler.

Als streefpercentage voor een goede oudedagvoorziening hanteren we dat tijdens het pensioen maandelijks kan worden geleefd van in ieder geval 70% van het laatst ontvangen maandinkomen. Dit streefpercentage, ook wel de 70%-norm genoemd, wordt weergegeven aan de hand van de witte verticale lijn.

Sectorcodes waarbij de 70%-norm gemiddeld niet behaald wordt zijn uitgelicht aan de hand van een witte kleur. Deze sectorcodes zijn:

- Groothandel 1 (69%)
- Zakelijke dienstverlening 2 (68%)
- Tabaksverwerkende industrie (68%)
- Algemene industrie (67%)
- Havenclassificeerders (66%)
- Havenbedrijven (65%)
- Telecommunicatie (63%)
- Baggerbedrijf (60%)
- Visserij (59%)

Bijlage 3: Eigen woning, overig onroerend goed en ondernemingsvermogen

In deze grafieken is, per leeftijdscohort, het verschil getoond tussen de eigen woning, overig onroerend goed en ondernemingsvermogen (per huishouden) van zzp'ers en werknemers.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more about our global network of member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 245,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.